

Prosjekt Grønland

En gjeng entusiaster forvandlet en sliten bygård på Grønland i Oslo til et urbant paradys. De kjøpte en rønne, pusset opp på dugnad – og bor nå i totalrenoverte leiligheter.

Vi viser fire av dem – hver med sin individuelle stil.

TEKST: GAUTE HOPLAND FOTO: SANDRA ASLAKSEN STYLING: TONE SKIPA JOHNSTAD

Bak en dør i en bygård på Grønlandsleiret i Oslo skjuler det seg en egen verden, et stille gårdsrom der byens larm er borte. Kontrasten til det travle Grønland torg rett utenfor er påfallende. Bjørn Tandberg er sivilarkitekt, og den som først fattet interesse for bygården. Det var i 1996. Han kontaktet folk han kjente, og som han trodde ville investere i bolig.

– Vi kjøpte eiendommen med stort og klart. I kjelleren fant vi et hemmelig rom bak en mur. Her gjemte en jøde seg under andre verdenskrig. I taket lå en 25

kilos bombe. Den deiset i gulvet, og vi lempet den ut i bakgården, ler Bjørn, og innrømmer at de ikke helt skjønte alvoret: – Militærpolitiet brukte silkehansker da de kom og fjernet bomben.

Sameiet har ni leiligheter i bygårds-huset og et butikklokale som vender ut mot Grønlandsleiret. Over butikken ligger to leiligheter. I gårdens eneste nybygg bor to personer.

Gården har en dokumentert historie tilbake til 1500–1600-tallet. Grønlandsleiret er den gamle strandveien fra Oslo til kongeborgen på Akershus festning, og for 500 år siden

var sjøen nærmeste nabo. Gården er en av de siste eiendommene i Oslo med tomteform fra hansatiden: smal inngang og dyp gårdsstruktur. Bygården var opprinnelig et handelshus med verksted og mottak av varer.

Alle leilighetene har en åpen struktur uten bærevegger, og en strategisk plassert betjenende sone.

– Vi ville ha så rask saksgang som mulig, så vi ryddet og skrev søknader samtidig, forteller Bjørn Tandberg, som berømmer Byantikvaren for samarbeidet: – Dette var i 2000. Nå er vi snart ferdige!

Ane Guldahl koser seg i ny leilighet med sitt lille, nye vidunder, Eivind. Høye vinduer og buet tak sørger for maksimalt med lys og luft.

Uterommet forstørker leiligheten og er en oase om sommeren. Stolene er kjøpt i en bruktbutikk.

De store vinduene og det buede taket lager en spesiell stemning i toppleiligheten. Det gamle bordet ble funnet i leiligheten, mens stolene er hentet fra hennes gamle barneskole på Toten.

Alenemor på toppen

I øverste etasje bor Ane Guldahl (30) med lille Eivind. Høye vinduer og buet tak sørger for lys, luft – og maksimal nytelse av utsikten.

Anes luftige leilighet på 70 kvadratmeter er tegnet av Bjørn Tandberg, hovedarkitekten bak alle leilighetene i bygården. Utsikten fra de mange og store vinduene i øverste etasje i bygården er mildt sagt mektig. Arkitektens tanke var å lage et stort rom som kunne fylles med funksjonsbokser etter at hovedrommet var ferdig.

– Alle boksene er løse og kan flyttes, unntatt kjøkkenseksjonen og badet som ligger bak kjøkkenet, forteller Ane. De ulike boksene i leiligheten har ulike farge, noe som fungerer som kode. De svarte boksene, for eksempel, skal skjule og oppbevare husets tilbehør. – Boksene står for de ulike funksjoner en leilighet må

inneholde. To av boksene har ryggen mot hovedrommet. De er romslige klesskap til soverommene. Kjøkkenboksen henvender seg til hovedrommet som domineres av spiseplassen. Bordet fant Ane Guldahl i leiligheten, stolene kommer fra Anes gamle barneskole, og PH-lampen er kjøpt brukt i Danmark. Underskapene og

benkeplate er fra Ikea, og overskapet med skyvedører er bygd på stedet. Lyset og luftigheten er påfallende i Anes leilighet. Solen flommer inn og lager skarpe skyggekanter på det lyse furugulvet. – Det er deilig med mye luft og mye lys. De store vinduene som utgjør hele veggarealet på to sider av

leiligheten, gjør dette til et godt sted å bo, synes hun. – Men leiligheten kler best å være enkelt innredet. Det er bedre å ha et stort rom med få vakre ting enn å fylle opp med mange hverdagslige gjenstander. Ane Guldahl er opprinnelig fra Toten, er utdannet biolog ved Universitetet i Oslo og jobber som universitetslektor. Nå har hun permisjon med Eivind, som nå er blitt ni måneder gammel. Taket i Anes leilighet er

helt nytt. Det gamle var et råttent skråtak med avsagde bærekonstruksjoner. – Det er et under at det ikke kollapset, ler Ane. – Det var nesten ingen vinduer i den gamle loftsleiligheten. Da vi skulle bygge det nye taket, hadde vi mulighet til å jobbe litt med formen. Jeg ville ha buer for å utnytte arealet bedre. Skråtak stjeler mye areal. Men buene gjorde leiligheten luftig. Takets høyeste punkt innvendig er nå 3,5 meter.

Dermed fikk jeg plass til de gedigne vinduene som egentlig er nøkkelen til det gode livet i leiligheten. Takterrassen er leilighetens deilige sommersted. Den er 10 kvadratmeter, sørvendt, og om sommeren deler solen velvillig ut varme og lys fra morgen til kveld. Verandaen har doble dører. Det er som om hovedrommet vokser videre ut på verandaen når dørene slås opp. – Overgangen mellom innesoner og utesoner glir

over i hverandre når været tillater det, forteller Ane. Veggene i leiligheten er pusset teglstein, gårdens byggemateriale. Vedovnen, eller «rundbrenneren», som den også kalles, sto i leiligheten da Ane kjøpte den. Gulvene er i furu, rimeligste sort, men vakkert satt inn med en blanding av linolje, terpentint og lyst pigment. Ane aner ikke hvor mange timer hun jobbet med leiligheten, men det er mange. Og det var verdt det!

Ane valgte å ha løse puter som sittegruppe. Bordet har mistet beina – og er kommet i riktig høyde.

1

2

3

1.-2. En glott inn på soverommet under skråtaket. Sengeteppet er fra Ikea.

3.-5. Ulike bokser står for ulike funksjoner i leiligheten. Alle boksene er løse og kan flyttes, bortsett fra kjøkkenseksjonen og badet med badekar og toalett som ligger bak kjøkkenet, bare atskilt av en smal gang. De svarte monolittene – tre i alt – fungerer som oppbevaringssted for husets gjenstander. To av boksene har ryggen mot hovedrommet, og fungerer som klesskap for de to soverommene.

4

5

Sivilarkitekt Erik Fenstad Langdalen måtte benytte alle kjente triks for å få maksimalt lys i leiligheten som bare har vinduer langs den ene veggen. Åpne soner og en egen «våtromsboks» ble løsningen.

Et glimt inn på kjøkkenet mellom soverommet og våtromsboksen viser hvordan lyset får slippe inn også til den indre langveggen, som har flytende overgang mellom kjøkken og stue.

Arkitekt i boks

Funksjon er det avgjørende for leiligheten til Erik Fenstad Langdalen (36). Den åpne løsningen har egne soner for ulike aktiviteter.

– Da jeg ble med på prosjektet, hadde jeg bare et nakent rom å forholde meg til. Bygården var en byggeplass, fullstendig avskallet og uten vinduer, forteller sivilarkitekten, utdannet i New York og Oslo. Leiligheten hadde ingen indre vegger, et stort rom på 60 kvadratmeter var utgangspunktet.

– Jeg har bygd kjøkkenet med historien til bygården i bakhodet. Dette rommet ble brukt som verksted i gamle dager. Jeg ville beholde litt av den røffheten. Det er en av grunnene til at jeg har valgt å støpe kjøkkenbenken

i betong, forteller Erik, som også er inspirert av japansk innredningstradisjon.

I den lakkerte betongbenken har Erik plassert koketopp og stekeovn fra Smeg. Hyllene over benken er standard hyllekneker fra Ikea. Fordi de er åpne, gir de et vell av variasjonsmuligheter uten å stjele plass fra rommet. Hyllene skaper også en glidende overgang mellom kjøkken og stue, og er med på å markere lengderetningen i leiligheten.

Vinduer gir lys langs den ene siden, mens bokhyller og

kjøkkenbenk er samlet på den andre. Den indre langveggen brukes som «service-sone» gjennom hele leiligheten. Først bokhyller i stuen, så kjøkkenbenkene, og til slutt kommer våtromsavdelingen med vaskemaskin og grov-vask.

– Meningen med våtromsboksen min var egentlig svaret på et spørsmål: «Hva trenger jeg?» Toalett- og våtroms-sonen er bygd som en firkan-tet boks med vegger mot soverom og stue. Inn mot betjeningssonen på den indre veggen er boksen åpen, med

mulighet til å trekke for et for-heng. Det samme kan du gjøre ut mot vinduene på den andre siden.

Grunnen er enkel: Erik ville fange lyset. I og med at han bare har vinduer på én side av leiligheten, måtte han benytte alle triks for å fange så mye lys som mulig. Boksen ble svaret.

– Jeg ønsket at man skulle kunne gå rundt i leiligheten langs veggene, fordi det er der lyset er. Dessuten får man overblikk over hele leiligheten på denne måten. Dusjboksen er både et våtrom og et verk-sted der jeg kan sage og mekke.

Dermed blir badet integrert i leiligheten og får den til å føles større. Men toalettet har egen dør.

Stuen er dominert av Poul Kjærholms stoler og bord. På veggen henger et bilde av kunstneren Per Christian Brown. Sofaen er fra Eriks barndom.

Det spesielle gulvet i stuen er selve nøkkelen til leiligheten. Det skulle ikke være for spraglete og ikke ta for mye oppmerksomhet. Svaret ble bambusparkett.

– Bambus er miljøvennlig og hardt. De lange stavene viser retningen i leiligheten og gjør at den virker større. Jeg bare måtte ha dette gulvet, sier Erik.

1. Stuen domineres av det store bildet på veggen av Per Christian Brown. Sofaen har fulgt Erik siden barndommen, mens baststoler og bord er fra Kjærholm (Expo-Nova Møbelgalleri). Oransje matte gir et fargespark (Ikea). Den lille lampen på benken i hjørnet ble funnet på et lager, og glasslampen er fra Lamacek i New York.

2. De åpne hyllene lager en glidende overgang fra stue til kjøkken. Selve kjøkkenbenken er støpt i betong og så lakkert. Hyller, skuffer og lampe er fra Ikea, mens bordet er laget av en trefiloplate. Komfyr fra Smeg.

3. Forhenget til kles-skapet på soverommet er designet av en venn og vevd på bestilling i Marokko. Nattbordet er et gammelt arkivskap – med et sjakkbrett som dekorativ topp.

Etter flere års innsats i leiligheten kan Hilde Melhus Lilleheier og Sveinung Lilleheier endelig hvile ut sammen med lille Marie.

Stolen ved kaminen er kjøpt på loppemarked. «Rundbrenneren» er sandblåst og lakkert.

Barnefamilie på bakkeplan

Hilde Melhus Lilleheier (30) og Sveinung Lilleheier (30) holder til i første etasje sammen med datteren Marie. Stue og kjøkken danner et stort, åpent hovedrom, omkranset av ulike funksjonsbokser.

I 1999 var Hilde og Sveinung på ferie i Australia. Mens de var der, fikk Hilde en e-post fra venninnen Ane Guldahl, der hun fortalte om byggeprosjektet.

– Det høstes ut som et bra oppussingsprosjekt, minnes Sveinung. Etter at de hadde vært på det første informasjonsmøtet, ble de enige om at de ville gå inn med startsummen, som for de fleste beboerne i sameiet var cirka 200 000 kroner. Ane kjøpte først, hun valgte toppleiligheten, mens Hilde og Sveinung flyttet inn i første etasje.

– Leiligheten vår var opprinnelig lager for et engrosfirma, forteller Hilde.

– Grunnflaten er på 78 kvm, og hittil har vi vel lagt ned et årsverk i egeninnsats.

Hilde er ungdomsskolelærer, og Sveinung er utdannet gitarpedagog. Han jobber som datakonsulent og spiller i band.

– Vi ønsket oss en leilighet med minst én stor, åpen flate. Det ble ekstra viktig her, fordi leiligheten ligger i første etasje med mange høye bygninger rundt. Den gjennomgående leiligheten får lyset inn fra forsiden og fra baksiden av gården.

Rundt hovedvolumet, som er kjøkken og stue, ligger de ulike funksjonsboksene. Bortsett fra badet leder alle

rommene ut mot hovedrommet. Bad og soverom danner en sone på den ene siden av leiligheten, forhøyningen danner en symmetri på den andre siden. Der sover Marie.

Mellom soverommet til Marie og tv-kroken går en tykk vegg med piperøret. Sveinung har bygd inn skap-plass til det han kaller AV-sentralen: tv, stereo og cd-samlingen. Det er også skap i barnerommet som utnytter plasseren ved pipeveggen. Slik har de klart å bruke plassen over og under pipeløpet. De spesialbygde sittebenkene i kjøkkenkroken og i stuen gjør at de utnytter høydeforskjellen i leiligheten til sin

fordel. Også der sparer de verdifulle kvadratmeter.

– Veggene i leiligheten har vi sekkeskuret med mørtel for å få fram litt av strukturen fra mursteinene, forklarer Hilde. – Vi gjorde det for ikke å glemme historien til gården, og så er det jo fint da, tilføyer Sveinung. Farget kalkvann er smurt på senere. Gulv, trapper og sittebenker er holdt i oljet furu med lyst grått pigment.

Godstolen i stuen kommer fra et loppemarked, og gir leiligheten et rustikt preg som forsterkes av den vakre støpejernsovn som sto i leiligheten. Den er senere sandblåst og lakkert.

Åpne flater og lyse gulv. Den gamle stolen ble funnet på gården til bestefaren til Sveinung, mens bastvesken er av nyere dato (For Women). Lyset kommer inn fra to sider, og gjennom veranda-døren har familien direkte utgang til bakhagen.